
Hvis vi skal skabe de bedste vilkår for især de udfordrede børn, er det nødvendigt at måle den pædagogiske kvalitet i dagtilbud. Og det kan måleredskabet ECERS-3 hjælpe med, mener to forskere, der dog peger på, at værktøjet skal tilpasses den kultur, det måler i. De opfordrer kritikerne til at se på resultaterne og nuancerne i stedet for at dømme redskabet ude.

ECERS-3

VI SKAL MÅLE PÆDAGOGISK KVALITET

L begyndelsen af året undersøgte Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) for første gang nogensinde kvaliteten i de kommunale børnehaver på nationalt niveau. Men knapt havde undersøgelsen set dagens lys, før kritikken haglede ned over det måleredskab, der var brugt.

Kritikere mente, at det amerikansk-udviklede *Early Childhood Environment Rating Scale* (ECERS-3) ikke lod sig overføre til en dansk kontekst. ”Det tager ikke højde for kulturelle forskelle på danske og amerikanske dagtilbud. Og der er for meget fokus på rammerne frem for den pædagogiske kvalitet,” lød kritikken blandt andet. Nogle mente, at børnenes perspektiv helt var udeladt i ECERS-3.

Brugbart i alle kulturer

I Sverige har professor i børne- og ungdomsstudier Susanne Garvis fra Göteborgs Universitet, undersøgt, hvilke kulturelle udfordringer der knytter sig til at bruge ECERS-3 som redskab til at måle kvalitet i svenske dagtilbud.

Hun peger på, at nogle elementer i ECERS-3 kræver justeringer for at fungere optimalt i Sverige, men hun understreger, at redskabet i udgangspunktet kan overføres til et hvilket som helst land.

”ECERS-3 er et velevneret måleredskab, der er brugt igennem mange år i mange forskellige kulturer. Det er rigtigt, at der kan være elementer, der skal reguleres for at kunne passe ind i en konkret kulturel kontekst. Det har vores studier også vist. Men overordnet kan ECERS-3 som måleredskab overføres direkte til et hvilket som helst land, fordi det måler noget grundlæggende, som definerer kvalitet i alle dagtilbud overalt i verden. Blandt andet om miljøet stimulerer børnene og fremmer deres læring så meget som muligt,” forklarer Susanne Garvis.

ECERS-3 måler kvaliteten af det læringsmiljø, børnene tilbydes, og som ifølge international forskning har betydning for, hvordan børnene sidenhen klarer sig i skolen, i uddannelse og erhverv. Kvaliteten måles ud fra i alt 460 indikatorer, der er kategoriseret inden for seks skalaer: Plads og indretning, rutiner for personlig pleje, sprog og literacy, læringsaktiviteter, interaktion og organisationsstruktur.

Børn er ikke så forskellige

Torben Næsby er lektor på Professionshøjskolen UCN. Han har forsket i ECERS-3 og været med til at introducere brugen af det i

»Med ECERS får vi ikke en facitliste, men vi får et fantastisk grundlag for faglige diskussioner og samtaler om kvalitet.«

Torben Næsby

Danmark. Han er enig med Susanne Garvis i, at ECERS-3 er et anvendeligt måleredskab i en hvilken som helst kultur.

”ECERS-3 er udviklet i USA, men det er de fleste måleredskaber, vi bruger inden for pædagogik. Når vi kigger på børns udvikling, er der mere, der forener os globalt, end der adskiller os. Vi ved fx, at børn lærer bedst, når der er varme og kærlige relationer, og når de er i et stimulerende miljø, så det er tegn på kvalitet ligegyldigt, hvor vi befinder os. Selvfølgelig har vi forskellige forhold, men de hviler på det samme grundlag. Og derfor kunne jeg godt tænke mig at udfordre kritikerne på, hvad det er i ECERS, der ikke siger noget om danske børn,” siger Torben Næsby.

Han mener, at ECERS’ helt store styrke er, at det leverer et forskningsbaseret grundlag for at tale om kvalitet i dagtilbud.

”Med ECERS får vi ikke en facitliste, men vi får et fantastisk grundlag for faglige diskussioner og samtaler om kvalitet. Har man ikke et forskningsbaseret grundlag som det her, så vil dialoger om kvalitet ofte tage udgangspunkt i ’synsninger’. Samtidig lever ECERS op til læreplanens og dagtilbudslovens krav om dokumentation og evaluering af dagtilbud i Danmark.”

Selv om Torben Næsby vurderer, at ECERS-3 er det mest præcise redskab til at måle kvalitet af læringsmiljøet i dagtilbud, så fremhæver han, at det kan være konstruktivt at forholde sig kritisk til de enkelte elementer.

”Hvis man for eksempel mener, at sikkerhedsaspektet stiller for strenge krav i forhold til kulturen i danske dagtilbud – det mente vi faktisk selv, da vi så det første gang – så er det relevant at komme med den kritik og argumentere for, hvorfor danske børn skal have mulighed for at klatre op i træer og falde ned på hårdt underlag. Vi må ikke lave skalaen om, for så mister vi muligheden for at sammenligne os med andre lande. Men en smule kan man godt justere for at tilpasse den kulturen,” siger Torben Næsby og fremhæver eksempler fra blandt andet Indien og

FOTO: MIKAEL SCHLOSSER

I Skandinavien har vi en anden tilgang til udendørslege end den, der kommer til udtryk i ECERS-3, hvor det at klatre i træer fx ses som meget risikofyldt, hvis ikke der er et blødt faldunderlag.

Kina, hvor man har valgt at ændre på nogle af de 35 punkter i ECERS-3. Det har gjort, at man ikke længere kan sammenligne sig internationalt. Til gengæld fungerer det bedre i de pågældende lande.

Ikke farligt at klatre i træer

I Sverige har Susanne Garvis netop set på hvilke elementer i ECERS-3, der bør reguleres, hvis det skal fungere optimalt i svensk kontekst og muligheden for at sammenligne resultater med andre lande samtidig skal bevares. Der er blandt andet behov for justeringer under punktet 'plads og indretning'. I tråd med den kritik, der har lydt i Danmark, har Sverige nemlig en anden pædagogisk og filosofisk tilgang til udendørslege end den, der kommer til udtryk i ECERS-3, hvor det at klatre i træer fx ses som meget risikofyldt, hvis der ikke er et ordentligt faldunderlag, eller hvis der for eksempel står cykler eller mælkekasser, som børnene kan falde ned på. I Sverige anses det derimod for en passende udfordring.

»Overordnet kan ECERS-3 som måleredskab overføres direkte til et hvilket som helst land, fordi det måler noget grundlæggende, som definerer kvalitet i alle dagtilbud overalt i verden.«

Susanne Garvis

Også under ECERS' punkt tre, der kræver, at pædagogen fører konstant tilsyn med børnene, vil det være hensigtsmæssigt at tilpasse målingen, fortæller Susanne Garvis:

»I svenske dagtilbud er det ikke et lovkrav at føre løbende tilsyn med alle børn, i stedet understøttes barnets uafhængighed. Gennem tillid øges barnets frihed og ansvar. Det er en udfordring i forhold til punkt tre i ECERS-3 om pædagogisk opsyn.»

I forhold til ventetid og overgange er der af helt praktiske årsager også behov for at justere måleredskabet. Svenske vejrforhold skaber nemlig udfordringer i forhold til at leve op til den tid, ECERS-3 angiver, at overgange skal være for at være af høj kvalitet. Når børnene skal ikklædes støvler, vanter og flyverdragter og samtidig lære at være selvstændige, tager det tid. Overordnet peger Susanne Garvis på, at selv om både svenske dagtilbud og ECERS-3 betragter blandt andet engagement, sikkerhed, tilsyn og kommunikation som høj kvalitet, så er der forskel på den faktiske forståelse af begreberne. Og det skaber udfordringer, når måleredskabet skal overføres til en anden type samfund.

»Når ECERS-3 skal overføres fra en kulturel kontekst til en anden, er udfordringen på den

ene side at være tro mod den grundlæggende filosofi og teoretiske ramme – og på den anden side at være tro mod et lands overordnede mål og intentioner med dagtilbud,” siger Susanne Garvis, der lige nu er i gang med at se på, hvordan de relevante punkter kan tilpasses svenske tilstande.

Også et udviklingsredskab

I Danmark er det et lovkrav, at kommunerne skal lave kvalitetsrapporter for deres dagtilbud. Flere kommuner har her benyttet sig af ECERS-3. Og tilbagemeldingerne fra blandt andet Favrskov og Hjørring Kommune, der har arbejdet systematisk med ECERS-3, er gode.

”De fortæller, at brugen af ECERS-3 har givet dem et pædagogisk stærkere fagligt sprog for, hvad et godt læringsmiljø er, og at de har fået et godt grundlag at arbejde ud fra, når de skal udvikle praksis. Bruger man ECERS-3 systematisk giver det mulighed for at følge, om de interventioner og tiltag, man har lavet imellem målingerne, har haft effekt. På den måde er ECERS-3 et godt redskab til praksisudvikling i den enkelte institution, men selvfølgelig også som ledelsesværktøj i kommunen – på forvaltningsniveau, blandt andet som grundlag i udviklingsamtaler,” fortæller Torben Næsby.

En af årsagerne til, at ECERS-3 er et godt udviklingsredskab, er ifølge Torben Næsby, at man her ligesom i den styrkede læreplan, lægger vægt på leg og på at anskue læringsmiljøet fra børnenes perspektiv.

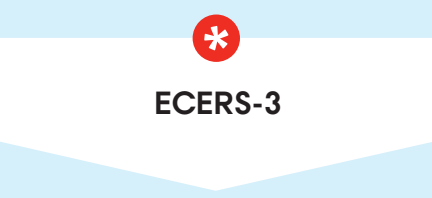
”Lige fra starten har man i ECERS bestemt sig for at se læringsmiljøet i dagtilbud fra børnenes perspektiv – ikke fra forvaltningens, ikke fra pædagogernes, ikke fra forskernes, men fra børnenes. Det er bygget op på en måde, så man hele tiden spørger: Hvordan er det at være barn her? Hvordan får jeg som barn frihed til at blive et selvstændigt individ med et positivt selvbillede? Får jeg mulighed for at udfolde mit læringspotentiale? Hvis man kan svare på de spørgsmål, kommer der nogle tegn på kvalitet frem, og hvad betyder det så for læringsmiljøet? Hvordan skal det se ud, når vi taler om kreativitet, finmotorik eller bevægelse? Børnene bliver ikke spurgt direkte, men målingen tager børnenes perspektiv,” understreger han.

I Sverige er der også en overordnet tilfredshed med ECERS-3, der bliver set som et godt udviklingsredskab, og man har derfor undersøgt, hvordan det kan integreres i lærer- og pædagoguddannelsen.

”ECERS-3 hjælper lærerne og pædagogerne med at blive opmærksomme på, hvad

»Når ECERS-3 skal overføres fra en kulturel kontekst til en anden, er udfordringen på den ene side at være tro mod den grundlæggende filosofi og teoretiske ramme – og på den anden side at være tro mod et lands overordnede mål og intentioner med dagtilbud.«

Susanne Garvis

Måleredskabet *Early Childhood Environment Rating Scale* (ECERS-3) er udviklet i USA og blevet brugt til nationale undersøgelser af kvalitet i dagtilbud i flere lande. I Danmark har EVA brugt det til en undersøgelse af kvalitet i kommunale børnehaver i samarbejde med UCN. Flere danske kommuner bruger desuden ECERS-3 til kvalitetsmålinger.

I ECERS-3 måles kvaliteten af det læringsmiljø, børnene tilbydes, og som ifølge international forskning har betydning for, hvordan børnene sidenhen klarer sig i skole, i uddannelse og erhverv. Kvaliteten måles ud fra i alt 460 indikatorer, der er kategoriseret inden for seks skalaer: Plads og indretning, rutiner for personlig pleje, sprog og literacy, læringsaktiviteter, interaktion og organisationsstruktur. Temaerne og opdelingen af dem i ECERS-3 er organiseret omkring konkrete aktiviteter og struktureringer, som afspejler daglig praksis, f.eks. måltidet, hentebringe-situationerne, leg, sundhed og hygiejne (f.eks. håndvask).

Kilde: hogrefe.dk og EVA

kvalitet er. Derfor har vi også set på, hvordan ECERS-3 kan integreres i uddannelserne. Ikke som måleværktøj, men som et værktøj til læring, der kan hjælpe de studerende til selvrefleksion: Hvordan er min interaktion med børnene? Hvad er vigtigt i min planlægning? Hvordan skal læringsmiljøet se ud? osv.,” fortæller Susanne Garvis.

Bedre livschancer til udsatte børn

For Torben Næsby er det allervigtigste argument for at måle kvaliteten i dagtilbud, at de 10-15 procent af børnene, der er mest udfordrede, kan få bedre livschancer, hvis de går i højkvalitetsdagtilbud. Det viser forskning udført med blandt andet ECERS.

”Vi kan ikke fjerne sociale problemer og strukturel ulighed, men dagtilbud af tilstrækkelig høj kvalitet kan godt afbøde nogle af virkningerne. Vi kan altså sørge for, at de 10-15 procent, der ikke har de bedste forudsætninger, får bedre livschancer. Alene det burde være nok til, at man siger ’Nu skal vi altså se alvorligt på, hvad kvalitet i dagtilbud er – og hvordan vi kan måle det for at se, om vi ikke kan gøre det bedre,’” siger Torben Næsby og tilføjer:

”Når vi måler, giver det viden til kommunerne, som dermed også er en hjælp til at prioritere. Økonomisk forskning peger på, at det betaler sig at arbejde for bedre kvalitet i dagtilbud. Hvis vi bruger flere penge i dagtilbud, så sparer vi dem senere. De kommer mangefold tilbage. Men det kræver, at vi faktisk kan dokumentere, at høj pædagogisk kvalitet gør en forskel. Det viser vores forskning, at det gør. Og det viser EVA og VIVE’s forskning også. Ligesom den svenske og norske forskning understøtter det,” siger Torben Næsby.

Både han og Susanne Garvis håber, at kritikerne vil begynde at se på både resultaterne og nuancerne i ECERS i stedet for blot at dømme redskabet ude.

”Det gør mig virkelig ked af det, når folk bare siger, at det ikke kan bruges i andre lande. Det kan godt være, at der skal småændringer til, men nøglen er at forstå, at ECERS kan fortælle noget grundlæggende om kvalitet, lige meget hvor i verden vi er. Det har vi mange eksempler på, og det viser forskningen,” siger Susanne Garvis. ■

TORBEN NÆSBY er lektor på University College Nordjylland (UCN). Han har forsket i og været med til at introducere ECERS-3 i Danmark. Han står desuden bag den nationale måling af læringsmiljøkvalitet i de kommunale børnehaver.

SUSANNE GARVIS er professor i børne- og ungdomsstudier ved Göteborgs Universitet. Hun er desuden leder af den nordiske forskningsgruppe for tidlig barndom. Hendes forskning fokuserer på politik, kvalitet og læring i forhold til tidlig barndom